

законодавство не визначає, що потрібно розуміти під поняттям «інші земляні чи підводні роботи на об'єкті археологічної спадщини». Аналіз поняття «археологічні розкопки» дозволяє дійти висновку, що воно криє в собі земляні та підводні роботи. Тому складно визначитися, чи законодавець мав на увазі проведення таких робіт на об'єктах археологічної спадщини в межах археологічних досліджень, чи це можуть бути будь-які інші роботи, не пов'язані з цією діяльністю (наприклад, будівельні або ремонтні роботи). На нашу думку, необхідно або взагалі вилучити у диспозиції ч. 1 ст. 298 КК України з переліку діянь «незаконне проведення інших земляних чи підводних робіт на об'єкті археологічної спадщини», або чітко вказати, що під такими роботами слід розуміти всі інші види незаконних земляних чи підводних робіт, які не належать до археологічних досліджень [4, с. 131].

Кримінальна відповідальність за ч. 1 ст. 298 КК України настає від моменту початку проведення незаконних археологічних розвідок, розкопок або інших земляних чи підводних робіт на об'єкті археологічної спадщини, незалежно від того, спричинили вони якісь наслідки чи ні. Відповідно місцем вчинення цього злочину є об'єкт археологічної спадщини. За таких умов, одним із вирішальних моментів при здійсненні кваліфікації буде той факт, чи проводилися незаконні археологічні дослідження саме на об'єкті археологічної спадщини.

Суб'єкт злочину, передбаченого ч. 1 ст. 298 КК України, загальний, тобто фізична, осудна особа, яка досягла 16-річного віку. Ним може бути як громадянин України, так і особа без громадянства, а також іноземець.

Незаконне проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт на об'єкті археологічної спадщини (ч. 1 ст. 298) вчиняється лише з прямим умислом. Це впливає з об'єктивної сторони цього злочину, зокрема характеру та змісту незаконних дій.

Отже, можна дійти до висновку, що не всі положення кримінального закону щодо відповідальності за злочин, передбачений ч. 1 ст. 298 КК України, тлумачаться однозначно, а тому потребують перегляду та вдосконалення.

Список використаних джерел:

1. Акуленко В. І. Пошуки скарбів: Романтика і кримінал / В. І. Акуленко // Пам'ятки України: історія та культура. - 1991. - № 3. - С. 15-21.
2. Про охорону археологічної спадщини : Закон України від 18 берез. 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2004. - № 26. - Ст. 361.
3. Базелюк В. В. Особливості об'єктивної сторони злочину, передбаченого ч. 1 ст. 298 КК України (Незаконне проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт на об'єкті археологічної спадщини) / В. В. Базелюк // Вісник прокуратури. - 2011. - № 8. - С. 85-91.
4. Міщенко М.О. Кримінально-правова охорона культурних цінностей в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Міщенко Марина Олексіївна. - К. - 223 с.

Звільнення від відбукання довічного позбавлення волі: це можливо?

Мостепанюк Л.О., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права НАВС

Дискусії з проблем удосконалення кримінально-правового законодавства в Україні стосуються всіх сфер суспільного життя, що охороняються нормами чинного Кримінального кодексу України. Особливу зацікавленість викликає проект Закону України, який розроблено з метою захисту прав та законних інтересів засуджених до довічного позбавлення волі шляхом гуманізації порядку призначення та виконання покарання по цьому виду [3]. Мова йде про законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо застосування покарання у виді довічного позбавлення волі» (реєстр. № 1218 від

3.12.2014р.). Зазначений документ передбачає можливість внесення змін до Кримінального кодексу України (далі - КК) та Кримінально-виконавчого кодексу України (далі - КВК), спрямованих на упорядкування умов відбування покарання особами, що засуджені до довічного позбавлення волі. Основні його положення зводяться до наступних пропозицій:

- виключення обмеження щодо незастосування покарання у виді довічного позбавлення волі до жінок, що були в стані вагітності під час вчинення злочину або на момент постановлення вироку (зміни до ч. 2 ст. 64 КК);

- закріплення положення про незастосування покарання у виді довічного позбавлення волі за готування до злочину та замах на злочин (зміни до ст. 68 КК);

- заборона призначення організатору, підбурювачу та пособнику максимального строку або розміру найбільш суворого виду покарання, передбаченого в санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини КК, за якою особа підлягає кримінальній відповідальності (зміни до ст. 68 КК);

- розширення кола осіб, до яких можливе застосування умовно-дostroкового звільнення від відбування покарання шляхом віднесення до вказаної категорії осіб тих, що відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі (зміни до ст. 81 КК);

- закріплення можливості умовно-дostroкового звільнення від відбування покарання після фактичного відбуття засудженим не менше 15 років покарання у виді довічного позбавлення волі (зміни до ст. 81 КК);

- передбачення можливості заміни невідбутої частини покарання більш м'яким покаранням щодо осіб, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі, при чому в такому випадку заміна покарання може відбуватися лише на позбавлення волі на строк не менше 25 років (зміни до ст. 82 КК);

- вказівка на можливість заміни невідбутої частини покарання більш м'яким після фактичного відбуття засудженим не менше 10 років покарання у виді довічного позбавлення волі [2].

Таким чином, на думку суб'єкта законодавчої ініціативи, зміни до ст.ст. 64 та 68 КК покликані удосконалити процедуру призначення покарання у виді довічного позбавлення волі, що забезпечить запровадження більш диференційованого підходу до вибору видів покарання та дотримання принципу справедливості і захисту вразливих категорій злочинців [3].

В Україні одним з найбільш важливих кроків при визначенні ефективної політики в області застосування і реалізації покарання у виді довічного позбавлення волі є розробка справедливої, добре обміркованої та гуманної процедури, що дозволить оцінити готовність тієї чи іншої довічно позбавленої волі особи до виходу на свободу. Міжнародні документи не бачать жодних проблем щодо звільнення такої особи достроково [1].

На перший погляд, аналіз наведених положень законопроекту дає підстави вважати, що запропоновані в ньому зміни здатні системно вирішити проблемні питання, пов'язані із застосуванням покарання у виді довічного позбавлення волі. Але реформування відбування даного виду покарання потрібно починати не з місць його відбування, а з переліку тих злочинів, за вчинення яких призначається даний вид покарання та детальної і всебічної характеристики осіб, до яких призначається довічного позбавлення волі.

Реформувати законодавство, звичайно, потрібно. Але, в першу чергу, варто зменшити кількісні показники щорічного призначення даного виду покарання, ще раз переглянути коло злочинів, за вчинення яких можливе його

призначення, більш глибоко вивчати осіб, які є «претендентами» на застосування даного виду покарання, можливо - змінити норми КВК. Тому досягнення мети, про яку йдеться в законопроекті, виглядає досить реальним за умови плідної співпраці науковців, законотворців та практичних співробітників всіх правоохоронних органів.

Список використаних джерел:

1. Висновок Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо застосування покарання у виді довічного позбавлення волі» (реєстр. № 1218 від 3.12.2014р.) [Електронний ресурс]. - Режим доступу до документу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=52660
2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо застосування покарання у виді довічного позбавлення волі» (реєстр. № 1218 від 3.12.2014р.) [Електронний ресурс]. - Режим доступу до документу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=52660
3. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо застосування покарання у виді довічного позбавлення волі» (реєстр. № 1218 від 3.12.2014р.) [Електронний ресурс]. - Режим доступу до документу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=52660

Протидія злочинам у сфері суспільної моралі - один із пріоритетних напрямів роботи правоохоронних органів на шляху до Євроінтеграції України

Мосяженко В.Ю., здобувач Донецького юридичного інституту МВС України, оперуповноважений СКР Артемівського МВ (з обслуговування м. Артемівська та Артемівського району) ГУМВС України в Донецькій області *Науковий керівник:* кандидат юридичних наук *Пекарський С.П.*

Аналіз злочинності у сфері суспільної моралі за останні роки свідчить про те, що ситуація залишається досить складною. Тривогу у правоохоронних органів та органів державного управління викликає стан злочинності взагалі та розповсюдження протиправних дій, пов'язаних з: розповсюдженням порнографії, жорстокістю, сексуальною розпущеністю, та іншими правопорушеннями у сфері суспільної моралі. Ми вважаємо, що є необхідність визначення шляхів підвищення ефективності протидії злочинам у сфері суспільної моралі на сучасному етапі розвитку українського суспільства.

Серед сучасних науковців проблема захисту суспільної моралі досліджувалась в працях Богомолової М.Ю., Вариводи В.І., Гайворонського Є.П., Слманової О.М., Зозулі Є.В., Іванова В.Ф., Копиляна В.А., Кременовської І.В., Кузнецова В.В., Лихової С.Я., Негодченка О.В., Припхан І.І., Пономаренко Л.В., Сердюка П.П., Фурмана А.В. та інших. Але означені науковці приділяли увагу визначенню ролі моралі в суспільстві, співвідношенню права і моралі, кваліфікації злочинам та правопорушенням проти суспільної (громадської) моралі тощо. Однак діяльність оперативних підрозділів ОВС, яка направлена на підвищення ефективності протидії даним кримінальним правопорушенням не знайшла відповідного відображення в наукових розробках. Окрім того необхідність підвищення ефективності діяльності ОВС з протидії злочинам у сфері суспільної моралі зазначалася у рішенні розширеної наради керівництва МВС України від 22.07.2014 [1]. Тому висуваємо гіпотезу, що протягом двох років, після введення в дію у 2012 році нового КПК України, оперативні підрозділи ОВС мають, окрім практичних здобутків протидії досліджуемим злочинам і